

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

**Навчально-науковий Інститут мистецтв
Кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту**

**ШИКЕРИНЕЦЬ В.В.
БАЗІНЯК І.І.
МАЛАНЮК Т.З.**

**Навчально-методичний посібник
«Безпека життєдіяльності»**

**Івано-Франківськ
2022**

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету туризму Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Рецензенти:

Жук О.І. кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

МАЙСТЕР М.Д., інженер з техніки безпеки, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Шикеринець В.В., Базіняк І.І., Маланюк Т.З., «Безпека життєдіяльності» : Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022. 30 с.

У навчально–методичному посібнику викладено навчальний матеріал: тестові й індивідуальні завдання, питання для самостійної підготовки студентів, список рекомендованої літератури з дисципліни «Безпека життєдіяльності». Згідно з навчальними програмами, програмовий матеріал послідовно розкриває об’єкт-предметну сутність навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності».

Для студентів вищих навчальних закладів, які готуються працювати менеджерами соціокультурної діяльності, викладачів вузів, а також фахівців, що займаються історією соціокультурної діяльності.

© Шикеринець В.В., 2022

Базіняк І.І., 2022

Маланюк Т.З., 2022

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОПРАЦЮВАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ	12
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ	14
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	16
ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ СТУДЕНТІВ	18
ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	19
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	20
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	26
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ	27

ПЕРЕДМОВА

У сучасному світі питання безпечного виживання та успішного розвитку людства набувають все більшого значення. Майже щодня людям загрожує низка різноманітних небезпек, пов'язаних з вирішенням таких ключових питань, як забезпечення прийняттого природного і соціального середовища, забезпечення достатнього житла, збереження здоров'я і життєвих сил, отримання необхідної освіти і відповідної роботи, досягнення успіху в обраній сфері діяльності, підтримання нормальних стосунків з оточуючими і захист інтересів своєї сім'ї.

Глобальні проблеми, такі як війни та регіональні конфлікти, екологічні та природні катастрофи, політичні та економічні кризи, екстремізм і тероризм, також ускладнюють ситуацію. Однак захист життя і створення сприятливих умов у природному та соціальному середовищі залежать насамперед від людини і вимагають від неї відповідних знань і дій.

Метою дисципліни «Безпека життєдіяльності» є формування у здобувачів вищої освіти навичок і вмінь діяти в сучасних природних і виробничих умовах та підготовка компетентних фахівців для забезпечення безпеки у повсякденному житті, в екстремальних ситуаціях і в умовах надзвичайних ситуацій.

Базові знання з безпеки життєдіяльності та складу умов праці необхідні для формування у кожної людини свідомого і відповідального ставлення як до індивідуальної, так і до колективної безпеки, шляхом набуття знань і вмінь не тільки розпізнавати та оцінювати небезпечні ситуації в житті, а й успішно діяти в таких ситуаціях.

Вивчаючи небезпеки, пов'язані з діяльністю людини та навколишнім середовищем, можна визначити способи захисту від них. Зокрема, передбачити та уникнути можливих негативних наслідків від небезпечних ситуацій.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет туризму

Кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Освітньо-професійна програма «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30.08. 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Безпека життєдіяльності
Освітньо-професійна програма	Менеджмент соціокультурної діяльності
Спеціалізація	–
Спеціальність	028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	1/2
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 14 год. Семінарські заняття – 16 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» є формування у здобувачів вищої освіти розуміння основних принципів і механізмів забезпечення безпеки людини в різноманітних умовах життєдіяльності. Цей курс розглядає закономірності виникнення та розвитку небезпек, аналізує їхній вплив на здоров'я і життя людини, а також пропонує методи запобігання й ліквідації таких ситуацій та ознайомлює студентів із ключовими поняттями і визначеннями у сфері безпеки життєдіяльності, розкриває сутність небезпечних і шкідливих факторів, їхній вплив на людину та довкілля, а також вчить прогнозувати небезпеки і розробляти стратегії їхньої мінімізації. Важливість вивчення курсу «Безпека життєдіяльності» полягає головним чином у тому, що сучасний світ стає дедалі більш технологічним і складним, що збільшує ймовірність виникнення нових ризиків для життя і здоров'я. Розуміння основ безпеки життєдіяльності дозволяє фахівцям не лише захищати себе і своїх колег, але й ефективно діяти в надзвичайних ситуаціях. Даний курс формує критично важливі навички для збереження життя, здоров'я та продуктивної роботи в будь-якій професійній сфері. Сучасний ринок праці вимагає від фахівця здатності швидко адаптуватися до змінних умов, діяти в стресових ситуаціях і забезпечувати безпеку власної діяльності та колективу. Розуміння основ безпеки життєдіяльності є базовою компетенцією будь-якого фахівця, адже воно забезпечує здатність приймати зважені рішення в умовах ризику, зберігати продуктивність в екстремальних ситуаціях і гарантувати безпеку свого оточення. Відсутність таких знань може призвести до критичних помилок і втрат у професійній діяльності.</p>	
<p>Компетентності:</p> <p>Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у соціокультурній сфері, у сфері освіти та науки, креативної економіки і культуротворчих практик, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту культури і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 3. Знання та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 14. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>СК 25. Здійснювати розподіл повноважень і відповідальності на основі їх делегування.</p> <p>СК 26 Здатність діяти соціально відповідально.</p>	

СК 27. Здатність дотримуватися норм професійної етики в процесі вирішення соціальних, культурних, економічних питань.

Програмні результати навчання:

РН 4. Здійснювати практичну діяльність відповідно до чинного законодавства.

РН 5. Оцінювати специфіку застосування принципів управління в соціокультурному менеджменті.

РН 10. Вивчати, узагальнювати та адаптовувати найкращий досвід соціокультурної розбудови.

РН 16. Знати як застосувати сучасні технології управління людськими ресурсами.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек	сформувати чітке уявлення про моделі життєдіяльності людини; про національну безпеку, безпеку суспільства та людини та про теоретичні та методологічні основи безпеки життєдіяльності.	Питання, тести, самостійна практична робота
2.	Тема 2. Ризик як кількісна оцінка небезпек	оцінювати повноту ризику, як інструменту забезпечення безпеки складних систем; методичні підходи до визначення ризику; отримати уявлення про індивідуальний та груповий ризик.	Питання, тести, самостійна практична робота
3.	Тема 3. Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки, їх види, особливості та характеристики	відповісти на такі питання: - класифікація небезпек; - природні небезпеки; - види техногенних небезпек; - механічні небезпеки; - енергетичні небезпеки; - хімічні небезпеки; - соціально-політичні небезпеки.	Питання, тести, самостійна практична робота
4.	Тема 4. Аналіз умов праці. Санітарно-гігієнічна атестація робочих місць.	ознайомитися із значенням охорони праці в системі забезпечення безпеки життєдіяльності; завданням і структурою охорони праці, санітарно-гігієнічний аналіз умов праці та гігієнічна класифікація праці, атестація робочих місць за умовами праці.	Питання, тести, самостійна практична робота
5.	Тема 5. Основи виробничої безпеки. Пожежна безпека на об'єктах господарської діяльності.	охарактеризувати: - нещасні випадки на виробництві; складові безпеки праці на сучасному виробництві; пожежна безпека: основні визначення та терміни, джерела, шляхи і методи забезпечення пожежної безпеки.	Питання, тести, самостійна практична робота
6.	Тема 6. Законодавчі, нормативно-правові та соціально-економічні основи охорони праці	ознайомитися із законодавством України, нормативно-правовою базою та міжнародними документами у сфері охорони праці; із державним наглядом, відомчим і громадським контроль за охороною праці; розслідуванням та обліком професійних захворювань; основними положеннями державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.	Питання, тести, самостійна практична робота
7.	Тема 7. Основні принципи та способи захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій. Локалізація та ліквідація надзвичайних ситуацій.	сформувати чітке уявлення про основні принципи і способи захисту населення та територій; радіаційний та хімічний захист населення; ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, а також мета, зміст та умови проведення рятувальних та інших невідкладних робіт	Питання, тести, самостійна практична робота

4. Система оцінювання курсу

Лекції									0			
Семінарські заняття									50			
Самостійна робота студентів									20			
Семестрова контрольна робота									20			
Залік									10			
Максимальна кількість балів									100			
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу												
								Види навчальної роботи			Підсумковий тестовий контроль (залік)	Сума
<i>Поточний контроль</i>				<i>СРС</i>				Семестрова контрольна робота				
Сем 1	Сем 2	Сем 3	Сем 4	Сем 5	Сем 6	Сем 7	Сем 8		СРС 1	СРС 2		
5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	20	10	100
Max= 50								Max= 20		Max= 20	10	100

6. Ресурсне забезпечення	
<p>1. Безпека життєдіяльності [Текст]: навч. посіб. / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, О.Г. Чорна. Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2011. –276 с.</p> <p>2. Безпека життєдіяльності [Текст]: навч.посібник / Атаманчук П.С. та ін. К. : ЦУЛ, 2017. – 276 с. – 162,00</p> <p>3. Безпека життєдіяльності [Текст]: підручник / за ред. І.Я.Коцана. Х. : Фоліо, 2014. 462 с.</p> <p>4. Безпека життєдіяльності [Текст]: підручник / О.І.Запорожець, Б.Д.Халмурадов, В.І.Применко та ін. –Рек. МОН. – К. : ЦУЛ, 2013. – 448 с.</p> <p>5. Безпека життєдіяльності та охорона праці (практичний курс) [Текст]: навч.посібник / Атаманчук П.С. та ін. –2-е вид. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2010. – 152 с.</p> <p>6. Желібо, Є. П. Безпека життєдіяльності [Текст]: навч. посібн. / Є. П. Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний ; За ред. Желібо Є. П., Пічі В. М. – Рек. МОН; 6-те вид. К. : Каравела, 2012. – 344 с.</p> <p>7. Ковжого, С. О. Безпека життєдіяльності [Текст]: навч. посібник / Сергій Олексійович Ковжого, О. Д. Малько, А. М. Полежаєв. –Харків : "Право" Нац. ун-т "Юрид.акад. України ім. Я.Мудрого", 2012. 224 с.</p> <p>8. Козяр, М. М. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення [Текст]: навч. посіб. / Михайло Миколайович Козяр, Я. І. Бедрій, О. В. Станіславчук. Рек. МОН. К. : Кондор, 2016. 458 с.</p> <p>9. Лапін, В. М. Безпека життєдіяльності людини [Текст] : навч. посіб. / Віктор Миколайович Лапін. – Рек. МОН; 8-ме вид., переробл. і доп. –К. : Знання, 2013. 335 с.</p> <p>10. Мягченко, О. П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства [Текст] : навч. посіб. / Олександр Петрович Мягченко. –Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2010. 384 с.</p> <p>11. Піскунова, Л. Е. Безпека життєдіяльності [Текст] : підручник / Л. Е. Піскунова, В. А. Прилипко, Т. О. Зубок. К. : Академія, 2014. – 224 с.</p> <p>12. Пістун, І. П. Безпека життєдіяльності [Текст] : підручник / Ігор Павлович Пістун, В. І. Кочубей. Рек. МОН. Суми : Університетська книга, 2012. 575 с.</p> <p>13. Шикеринець В.В. Охорона та безпека в соціокультурній діяльності : навчально-методичний посібник / Укладач В.В. Шикеринець. Київ : Видавець ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2019. 86 с.</p>	

7. Контактна інформація

Кафедра	управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та івентменеджменту, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 201 д. Кабінет – 314. https://kotusd.pnu.edu.ua/
Викладачі	к.н. з держ. упр., доц. Шикеринець Василь Васильович
Контактна інформація викладачів	vasyl.shykerynets@pnu.edu.ua

8. Політика курсу

Академічна доброчесність	Атмосферу довіри, взаєморозуміння, взаємоповаги потрібно будувати щоденно. Політика ректорату спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Стефаника» і опубліковано їх на сайті. Викладеними в цих документах принципами (відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги, безпеки і добробуту, законності) та правилами поведінки студентів і працівників університету, які базують на відповідних законах, й керується кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та івентменеджменту. В університеті діє «Гаряча лінія» з ректором, «Телефон довіри», більшість вступних іспитів проводиться за комп'ютерно-тестовими технологіями, а іспит за допомогою онлайн-трансляції можна переглядати у реальному часі. Діяльність кафедри, ректорату з питань запобігання та виявлення корупції здійснюється на основі чинного законодавства України.
Пропуски занять	Відпрацювання пропущених занять відбувається у перший день за графіком консультацій викладача з навчальної дисципліни
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Всі завдання здаються у встановлений термін, за винятком поважної причини у студента
Невідповідна поведінка під час заняття	Вирішується згідно чинного законодавства України, Статуту університету
Додаткові бали	Виставляються під час семінарських занять за оригінальні відповіді студентів з заявленої теми
Неформальна освіта	Зараховуються до загальної суми балів результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, які відповідають програмі навчальної дисципліни (в обсязі не більше 30% від загальної суми балів)

Викладач _____ Шикеринець В.В.

Лекції займають важливе місце у вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності» студентами. Вони є основою та інструментом, які допомагають студентам ефективно орієнтуватися у навчальному процесі, надаючи знання, необхідні для подальшого глибшого вивчення предмета, а також роз'яснюючи складні поняття та положення. Активна участь студентів у лекціях є запорукою успішного засвоєння необхідного обсягу знань, що сприятиме формуванню кваліфікованого спеціаліста з відповідним рівнем знань і навичок. На початку лекції викладач зазвичай оголошує тему, план проведення та рекомендує навчальну літературу і джерела. Під час лекції студенти повинні уважно слухати викладача, аналізувати отриману інформацію та конспектувати найважливіші моменти. Наприкінці лекції студенти мають можливість задати викладачеві питання для роз'яснення незрозумілого. Належне ведення конспекту під час лекції сприятиме збереженню необхідної інформації та надасть йому змогу в подальшому проаналізувати її. Уважне ведення конспекту під час лекції допоможе зберегти важливу інформацію та дозволить в подальшому її проаналізувати.

Робота над конспектами лекцій

Під час підготовки до семінарських та практичних занять студент уважно переглядає свій конспект лекції та повторно аналізує отриману інформацію. При вивченні матеріалу лекції він порівнює викладене на лекції з тим, що він законспектував, відповідно до плану семінарського заняття, який міститься в навчально-методичному комплексі та методичних матеріалах для проведення семінарів і практичних занять з обраної дисципліни. Якщо в конспекті відсутній матеріал з окремих питань лекції, або якщо певні питання розкриті не повністю, або ж винесені на самостійне опрацювання чи написання реферату, студенту необхідно звернутися до рекомендованих підручників, навчальних посібників, статистичних даних тощо.

Робота з навчальною, науковою літературою, джерелами

Працюючи з підручниками, навчальними посібниками та джерелами (матеріалами Держкомстату України, офіційними сайтами установ сфери соціокультурних послуг та інтернет-ресурсами), а також науковою і спеціалізованою літературою, важливо отримати максимальну кількість теоретичних знань і необхідних відомостей. Перш ніж почати роботу з цими джерелами, студент повинен ознайомитися з їх змістом, щоб визначити, чи варто їх опрацювати і чи мають вони відношення до вивченого курсу. Лише після цього можна вибрати відповідні матеріали для вивчення (глави, розділи тощо) і розпочати їх детальне вивчення. Під час опрацювання матеріалу важливо з'ясувати суть вивченого питання, не оминаючи визначення незрозумілих чи нових слів і термінів, а також роз'яснюючи їх значення за допомогою словників, довідників або контексту речення.

При вивченні матеріалів з підручників, навчальних посібників, а також під час роботи з науковою та спеціалізованою літературою важливо аналізувати прочитане в контексті прослуханих лекцій та зроблених конспектів. Необхідно робити логічні висновки і записувати незрозумілі моменти для подальшого їх обговорення на практичних заняттях. Тому, під час опрацювання матеріалів, студентам рекомендується розробити зручну для себе систему позначок, яка може включати підкреслення, нотатки на полях книг або нормативно-правових актів, виписки, використання маркерів різних кольорів, формулювання інших авторів та посилання на різні джерела, а також запис важливих відомостей на окремих аркушах. Це допоможе ефективно фіксувати опрацьований матеріал. Окрім того, під час роботи з науковою та спеціалізованою літературою студент може знайти посилання на джерела, які не зазначені в навчально-методичному комплексі. Це, безумовно, є корисним для самостійного та глибшого вивчення правового матеріалу.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ
(плани практичних занять)

ЗАНЯТТЯ № 1.

ТЕМА 1. КАТЕГОРІЙНО-ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ТАКСОНОМІЯ НЕБЕЗПЕК

1. Предмет безпеки життєдіяльності
2. Історія розвитку безпеки життєдіяльності
3. Складові безпеки життєдіяльності
4. Теоретичні основи БЖД
5. Теорія небезпеки та безпеки

ЗАНЯТТЯ № 2.

ТЕМА 2. РИЗИК ЯК КІЛЬКІСНА ОЦІНКА НЕБЕЗПЕК

1. Концепція прийнятної ризи
2. Індивідуальний ризик
3. Нормування ризиків
4. Оцінка рівня ризику
5. Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності

ЗАНЯТТЯ № 3.

ТЕМА 3. ПРИРОДНІ, ТЕХНОГЕННІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ НЕБЕЗПЕКИ, ЇХ ВИДИ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ

1. Негативні фактори середовища життєдіяльності
2. Ідентифікація небезпек
3. Надзвичайні ситуації в сучасних умовах
4. Класифікація надзвичайних ситуацій
5. Природні надзвичайні ситуації

ЗАНЯТТЯ № 4.

ТЕМА 4. АНАЛІЗ УМОВ ПРАЦІ. САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНА АТЕСТАЦІЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ.

1. Аналіз умов праці.
2. Санітарно-гігієнічна атестація робочих місць.

ЗАНЯТТЯ № 5

ТЕМА 5. ОСНОВИ ВИРОБНИЧОЇ БЕЗПЕКИ. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА НА ОБ'ЄКТАХ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

1. Показники вибухопожежонебезпеки речовин і матеріалів
2. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю.
3. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон.
4. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту.

ЗАНЯТТЯ № 6-7

ТЕМА 6. ЗАКОНОДАВЧІ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

1. Правове забезпечення безпеки життєдіяльності. Основні законодавчі та нормативні акти з питань безпеки життєдіяльності. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності.
2. Принципи та методи забезпечення безпеки життєдіяльності у НС. Органи нагляду і контролю за дотриманням вимог безпеки.
3. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні.

ЗАНЯТТЯ № 8-9

ТЕМА 7. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА СПОСОБИ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА ТЕРИТОРІЙ ВІД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ. ЛОКАЛІЗАЦІЯ ТА ЛІКВІДАЦІЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ.

1. Основні принципи і способи захисту населення та територій
2. Організація та порядок проведення евакуаційних заходів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Дайте визначення предмету та сформулюйте завдання науки «Безпека життєдіяльності».
2. Назвіть сфери та категорії, вивчення яких охоплює безпека життєдіяльності.
3. Обґрунтуйте основні завдання безпеки життєдіяльності.
4. Назвіть основні положення теорії безпеки життєдіяльності та найважливіші висновки.
5. Які науки є основою безпеки життєдіяльності?
6. На досягненнях яких наук базується система управління БЖД?
7. Розкрийте поняття «небезпека».
8. Що таке таксономія небезпек?
9. За якими ознаками класифікуються небезпеки?
10. Поясніть значення ідентифікації, номенклатури та квантифікації небезпек.
11. Охарактеризуйте поняття культура безпеки життєдіяльності людини.
12. Які ви знаєте складові цінності культури безпеки.
13. Якими ознаками характеризуються негативні фактори?
14. Сформулюйте визначення гранично допустимого рівня (ГДР) фактора.
15. Наведіть класифікацію негативних факторів за характером дії на людину.
16. Наведіть приклади негативного впливу механічних факторів та вкажіть способи захисту від них. 5
17. Охарактеризуйте негативну дію шуму на людину. Назвіть засоби захисту від надмірного шуму.
18. Який негативний вплив можуть створити термічні фактори, наведіть чинники, що супроводжують їх?
19. Наведіть класифікацію негативних хімічних факторів, вкажіть їх негативний вплив та способи захисту від них.
20. Які методи застосовуються для оцінки небезпек?
21. Дайте визначення терміна «надзвичайна ситуація».
22. Назвіть основні ознаки надзвичайної ситуації.
23. Наведіть класифікацію надзвичайних ситуацій відповідно до характеру подій.
24. Як поділяються надзвичайні ситуації за масштабом та глибиною впливу?
25. Охарактеризуйте ознаки, за якими надзвичайну ситуацію за масштабом відносять до певного рівня.
26. Охарактеризуйте вражаючі фактори надзвичайних ситуацій.
27. Назвіть причини виникнення природних надзвичайних ситуацій.
28. Вкажіть наслідки надзвичайних ситуацій.
29. Дайте визначення термінам «стихійне лихо», «небезпечне природне явище», «катаклізм», охарактеризуйте їх.
30. Назвіть види стихійних лих та наведіть приклади.
31. Якими загальними закономірностями характеризуються всі природні небезпеки?
32. Охарактеризуйте кожну надзвичайну ситуацію (бурю, ураган, смерч, землетрус, зсув, повінь, пожежу, біологічні надзвичайні ситуації), вкажіть її причини, вражаючі фактори, масштаби, особливості, безпеку на території України, методи захисту.
33. Охарактеризуйте шкалу Ріхтера та шкалу MSK-64.
34. Назвіть види мікроорганізмів та приклади інфекційних захворювань, що можуть бути викликані ними.
35. Які заходи застосовують у разі поширення інфекційних захворювань?
36. Зробіть аналіз системи попередження, запобігання та реагування на надзвичайну ситуацію кожного виду.

37. Які заходи вживають для ліквідації конкретної надзвичайної ситуації та її наслідків?
38. Назвіть основні причини виникнення пожеж.
39. Які складові потрібні для процесу горіння?
40. Поясніть суть процесів: загорання, спалаху, самозагорання, займання, самозаймання, вибуху.
41. Охарактеризуйте матеріали і речовини за горючими властивостями.
42. Дайте визначення температури займання. 6. Поясніть важливість вогнестійкості будівель і споруд.
43. Які загальні вимоги щодо пожежної безпеки?
44. Чим визначається ефективність евакуації людей?
45. Назвіть основні правила поведінки людей при виникненні пожежі.
46. Що належить до первинних засобів пожежогасіння?
47. Охарактеризуйте дію вогнегасних засобів.
48. Опишіть будову та принцип дії хімічного пінного, вуглекислотного та порошкового вогнегасників.
49. У чому суть автоматичної пожежної сигналізації?
50. За яким принципом встановлюють датчики автоматичної пожежної сигналізації?
51. Охарактеризуйте фізичну природу радіації.
52. Назвіть основні одиниці вимірювання радіоактивності у системі СГС та у системі СІ.
53. Назвіть та охарактеризуйте види випромінювань, що супроводжують радіоактивний розпад.
54. Назвіть природні та штучні джерела радіоактивного випромінювання.
55. Яке з опромінювань зовнішнє чи внутрішнє більш небезпечне для людини?
56. Як впливає іонізуюче опромінення на живі організми? Наведіть форми та ступені гострої променевої хвороби.
57. Вкажіть допустимі норми опромінення людини для звичайних та надзвичайних ситуацій.
58. Що таке період напіврозпаду радіоактивних речовин?
59. Охарактеризуйте залежність між періодом напіврозпаду радіоактивних речовин та швидкістю зменшення радіаційного фону місцевості.
60. Наведіть наслідки радіаційного забруднення місцевості, сировини, продуктів та води.
61. Зазначте основні принципи захисту, що їх повинні дотримуватись люди під час радіоактивного забруднення.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

1. Розкажіть про засоби та способи зупинки кровотеч.
2. Яка перша допомога надається при внутрішній кровотечі.
3. Види та ознаки переломів кісток.
4. Перша допомога при переломах хребта.
5. Назвіть основні ознаки клінічної смерті.
6. Визначте послідовність надання долікарської реанімації.
7. Які прийоми видалення сторонніх предметів з верхніх дихальних шляхів ви знаєте?
8. З якою частотою ви будете натискати на грудну клітину при непрямому масажі серця людині віком 23 років?
9. Які ознаки свідчать про правильність і ефективність надання долікарської реанімації?
10. Які травми може отримати водій чи пішохід при ДТП?
11. Основні причини дорожньо-транспортних подій?
12. Ваші дії при аварії літака?
13. Причини ураження електричним струмом.
14. Наслідки ураження електричним струмом.
15. Перша допомога при ураженні електричним струмом.
16. Від чого залежить дія хімічної речовини на організм.
17. Шляхи потрапляння отрути в організм?
18. Шляхи виділення отрути з організму?
19. Надайте характеристику гострому отруєнню.
20. Перелічить стадії отруєння.
21. Перша допомога при отруєнні кислотами.
22. Перша допомога при отруєнні лугами.
23. Перша допомога при отруєнні аміаком.
24. Перша допомога при отруєнні чадним газом.
25. Перша допомога при отруєнні наркотичними засобами.
26. Перша допомога при отруєнні синильною кислотою.
27. Перша допомога при отруєнні фосфорорганічними сполуками.
28. Назвіть причини отруєння грибами.
29. Які ознаки отруєння грибами Ви знаєте.
30. Охарактеризуйте отруєння отруйними рослинами.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ДИСЦИПЛІНИ

1. Основні поняття. Об'єкт, предмет навчальної дисципліни.
2. Мета і завдання.
3. Предмет безпеки життєдіяльності
4. Історія розвитку безпеки життєдіяльності
5. Складові безпеки життєдіяльності
6. Теоретичні основи БЖД
7. Теорія небезпеки та безпеки
8. Концепція прийнятної ризи
9. Індивідуальний ризик
10. Нормування ризиків
11. Оцінка рівня ризику
12. Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності
13. Негативні фактори середовища життєдіяльності
14. Ідентифікація небезпек
15. Надзвичайні ситуації в сучасних умовах
16. Класифікація надзвичайних ситуацій
17. Природні надзвичайні ситуації
18. Аналіз умов праці.
19. Санітарно-гігієнічна атестація робочих місць.
20. Показники вибухопожежонебезпеки речовин і матеріалів
21. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю.
22. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон.
23. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту.
24. Правове забезпечення безпеки життєдіяльності. Основні законодавчі та нормативні акти з питань безпеки життєдіяльності. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності.
25. Принципи та методи забезпечення безпеки життєдіяльності у НС. Органи нагляду і контролю за дотриманням вимог безпеки.
26. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні.
27. Основні принципи і способи захисту населення та територій
28. Організація та порядок проведення евакуаційних заходів.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Безпека життєдіяльності - інтегральна наука, що вивчає:

- а) питання безпеки людини, яка знаходиться в умовах виробництва
- б) питання безпеки людини, яка знаходиться в умовах надзвичайних ситуацій
- в) структуру організмів або їхніх частин на рівні вище клітинного
- г) небезпеки та негативну дію на людину екзогенних та ендогенних факторів у всіх сферах життєдіяльності

2. Системою, яка вивчається у безпеці життєдіяльності, є система:

- а) людина-життєве середовище
- б) технічна
- в) біологічна
- г) соціальна

3. Небезпека, яка виникає при будь-якому можливому контакті з негативними якостями об'єктів чи суб'єктів:

- а) уявна
- б) провокована
- в) реальнопотенційна

4. Небезпека, яка є результатом перебільшення чи хибної оцінки негативних якостей ситуації, поведінки конкретних осіб, хибного тлумачення мовних повідомлень:

- а) потенційна
- б) явна
- в) провокована
- г) реальна

5. Небезпека, яка виникає внаслідок прояву окремих негативних якостей людини і відповідної реакції на них з боку інших осіб:

- а) потенційна
- б) уявна
- в) провокована
- г) реальна

6. Наслідок несприятливої динаміки ситуації з реальними факторами загрози життю та здоров'ю людини - це небезпека:

- а) реальна
- б) потенційна
- в) уявна
- г) провокована

7. За походженням небезпеки класифікують на:

- а) виробничі, побутові, спортивні
- б) пов'язані з космосом, атмосферою, гідросферою, літосферою
- в) активні та пасивні
- г) природні, техногенні, соціальні

8. За сферою прояву небезпеки класифікують на:

- а) пов'язані з космосом, атмосферою, гідросферою, літосферою
- б) активні та пасивні
- в) природні, техногенні, соціальні

г) виробничі, побутові, спортивні

9. За локалізацією небезпеки класифікують на:

- а) активні та пасивні
- б) природні, техногенні, соціальні
- в) виробничі, побутові, спортивні
- г) пов'язані з космосом, атмосферою, гідросферою, літосферою

10. За характером дії на людину небезпеки класифікують на:

- а) природні, техногенні, соціальні
- б) активні та пасивні
- в) виробничі, побутові, спортивні
- г) пов'язані з космосом, атмосферою, гідросферою, літосферою

11. Метод визначення ризику небезпеки, що базується на статистичних даних:

- а) модельний
- б) інженерний
- в) експертний
- г) соціологічний

12. Метод визначення ризику небезпеки, що оснований на побудові моделей впливу небезпек на окрему людину:

- а) інженерний
- б) експертний
- в) модельний
- г) соціологічний

13. Метод визначення ризику небезпеки, за яким ймовірність різних подій визначається опитуванням досвідчених спеціалістів – експертів:

- а) експертний
- б) інженерний
- в) модельний
- г) соціологічний

14. Метод визначення ризику небезпеки, що базується на проведенні соціологічних досліджень, які включають опитування населення та працівників і подальшу обробку отриманих даних для надання висновку щодо рівня ризику:

- а) експертний
- б) інженерний
- в) модельний
- г) соціологічний

15. Прикладом надзвичайної ситуації техногенного характеру є:

- а) інфекційна захворюваність людей
- б) терористичний акт
- в) застосування зброї масового ураження
- г) транспортні аварії

16. Прикладом надзвичайної ситуації природного характеру є:

- а) інфекційна захворюваність людей
- б) терористичний акт
- в) застосування зброї масового ураження
- г) транспортні аварії

17. Прикладом надзвичайної ситуації соціально-політичного характеру є:

- а) інфекційна захворюваність людей
- б) застосування зброї масового ураження
- в) терористичний акт
- г) транспортні аварії

18. Прикладом надзвичайної ситуації військового характеру є:

- а) інфекційна захворюваність людей
- б) застосування зброї масового ураження
- в) терористичний акт
- г) транспортні аварії

19. Надзвичайна ситуація загальнодержавного рівня – це:

- а) це надзвичайна ситуація, яка розвивається на території двох або більше адміністративних районів
- б) це надзвичайна ситуація, яка виходить за межі потенційно небезпечного об'єкта
- в) це надзвичайна ситуація, що розгортається на території об'єкта і наслідки якої не виходять за межі об'єкта або його санітарно-захисної зони
- г) надзвичайна ситуація, яка розвивається на території двох та більше областей

20. Надзвичайна ситуація регіонального рівня – це:

- а) це надзвичайна ситуація, яка виходить за межі потенційно небезпечного об'єкта
 - б) це надзвичайна ситуація, яка розвивається на території двох або більше адміністративних районів
 - в) це надзвичайна ситуація, що розгортається на території об'єкта і наслідки якої не виходять за межі об'єкта або його санітарно-захисної зони
- надзвичайна ситуація, яка розвивається на території двох та більше областей.

21. Система заходів для попередження поширення інфекційних захворювань з епідемічного осередку (заборона та обмеження в'їзду та виїзду), виявлення та ізоляція хворих і осіб, що контактували з хворими чи джерелами інфекції, а також для ліквідації самого осередку бактеріологічного ураження, називається:

- а) протиепідемічні заходи
- б) спеціальні профілактичні заходи
- в) обсервація
- г) карантин

22. Спостереження за епідемічним осередком та спеціальні заходи, що запобігають поширенню інфекції на інші райони; спостереження протягом певного часу за ізольованими в спеціальному приміщенні людьми, які могли мати контакт з хворими карантинними хворобами, називається:

- а) обсервація
- б) карантин
- в) протиепідемічні заходи
- г) спеціальні профілактичні заходи

23. Комплекс заходів зі знищення комах, які часто є переносниками збудників хвороб (комарі, мухи, кліщі тощо) та шкідників сільськогосподарських культур, називається:

- а) дератизація
- б) дезінфекція
- в) дезактивація
- г) дезінсекція

24. Комплекс заходів зі знищення збудників інфекційних хвороб людини та тварин у зовнішньому середовищі фізичними, хімічними і біологічними методами, називається:

- а) дератизація
- б) дезінфекція
- в) дезінсекція
- г) дезактивація

25. Наслідки дії хімічних речовин на організм людини залежить від їх токсичності, що визначається за:

- а) гранично допустимою концентрацією
- б) гранично допустимим рівнем негативного фактора
- в) гранично допустимим рівнем шкідливого фактора
- г) поглиненою дозою

26. Комплекс заходів з боротьби з гризунами - джерелами та переносниками інфекційних захворювань, називається:

- а) дератизація
- б) дезінсекція
- в) дезінфекція
- г) дезактивація

27. Найбільшу загрозу для життя людини під час пожежі у будівлях становлять:

- а) токсичні продукти горіння
- б) небезпека підвищеної температури
- в) недостатність кисню
- г) дим та іскріння

28. Неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що поширюється у часі та просторі і призводить до матеріальної шкоди, має назву:

- а) горіння
- б) пожежа
- в) спалах
- г) іскріння

29. Необхідні умови виникнення пожежі, «трикутник вогню» - це:

- а) окислювач, горюча речовина, джерело запалювання
- б) горюче середовище, підвищена температура, горюча речовина
- в) закриті приміщення, температура вище +10 °С, горюча речовина
- г) закриті приміщення, протяг і горюча речовина

30. Документ, в якому визначено план дій людей у разі виникнення пожежі, - це:

- а) план евакуації
- б) план просторової орієнтації
- в) план розміщення вогнегасників
- г) план розміщення первинних засобів пожежогасіння

31. Шлях евакуації - це:

- а) вихід із приміщення, що веде назовні
- б) безпечний для руху людей шлях, який веде до евакуаційного виходу
- в) вихід із будинку (споруди) безпосередньо назовні
- г) вихід із будівлі через перший поверх і підвальні приміщення

32. Організований вивіз людей, майна та обладнання підприємств та установ з місця, що знаходиться під загрозою техногенної катастрофи, стихійного лиха тощо, - це:

- а) евакуація
- б) мобілізація
- в) розосередження
- г) стабілізація

33. Безпечний для руху людей шлях, який веде до евакуаційного виходу, - це:

- а) шлях евакуації
- б) головний евакуаційний вихід
- в) вихід із будинку (споруди) назовні
- г) запасний евакуаційний вихід

34. Вихід із будинку (споруди) безпосередньо назовні або вихід із приміщення, що веде назовні, - це:

- а) евакуаційний пункт
- б) шлях евакуації
- в) евакуаційний вихід
- г) головний вихід із будівлі

35. Найбільш надійним засобом виявлення та сповіщення про пожежу є:

- а) автоматична установка пожежної сигналізації
- б) ручний пожежний сповіщувач
- в) тепловий пожежний сповіщувач
- г) звуковий пожежний сповіщувач

36. Вибрати існуючі класи пожеж:

- а) три: А - горіння твердих речовин; В - горіння рідких речовин; С - горіння газоподібних речовин
- б) чотири: А - горіння твердих речовин; В - горіння рідких речовин; С - горіння газоподібних речовин; Б- горіння металів
- в) п'ять: А - горіння твердих речовин; В - горіння рідких речовин; С - горіння газоподібних речовин; Б - горіння металів; Е - горіння електрообладнання
- г) дві: А - горіння твердих речовин; В - горіння всіх інших речовин

37. Класи пожеж необхідно знати для того, щоб:

- а) застосовувати вогнегасник для гасіння пожеж тих класів, для яких він призначений
- б) дотримуватись правил поведінки при евакуації
- в) розуміти ступінь небезпечності кожного класу пожеж
- г) бути обізнаним з питань використання будівельних матеріалів

38. Вогнегасником називається:

- а) технічний засіб, призначений для припинення горіння шляхом подавання вогнегасної речовини, що міститься у ньому, за масою і конструктивним виконанням придатний для транспортування і застосування людиною
- б) ручний пристрій для гасіння осередків пожежі завдяки піску
- в) пристрій для гасіння осередків пожежі завдяки випуску води з пожежного рукава
- г) стаціонарний пристрій для припинення пожежі завдяки випуску піни з розтруба

39. Вогнегасники класифікуються:

- а) за видом вогнегасної речовини і способом її витіснення
- б) за вартістю вогнегасної речовини і способом її витіснення
- в) за видом вогнегасної речовини і терміном дії
- г) за способом розміщення і терміном використання

40. Для вибору засобів та заходів профілактики і гасіння пожежі важливе значення мають:

- а) пожежовибухонебезпечні властивості речовин і матеріалів
- б) вологоздатність речовин і матеріалів
- в) теплопровідність речовин і матеріалів
- г) теплоємність речовин і матеріалів.

41. На горючій основі встановлювати кондиціонер:

- а) Допускається
- б) Не нормується
- в) Допускається при умові
- г) Не допускається

42. В приміщеннях адмінбудинків дозволяється використовувати електронагрівальні прилади:

- а) Обігрівачі з відкритою спіраллю, саморобні
- б) Обігрівачі з відкритою спіраллю заводського виготовлення
- в) Заборонено
- г) Масляні радіатори заводського виготовлення

43. Як визначається аббревіатура (ВВК)?

- а) Вуглекислотний вогнегасник
- б) Водяний вогнегасник
- в) Водопінний вогнегасник
- г) Порошковий вогнегасник

44. Які будуть Ваші дії, коли ідучи зі стадіону, ви побачили, що велика кількість людей кинулася на вихід?

- а) Робити усе можливе, аби уникнути падіння
- б) Почнете кричати, щоб привернути увагу
- в) Побіжіте разом з юрбою, намагаючись її випередити
- г) Звернетесь до судді матчу по допомогу

45. Надійним захистом очей і органів дихання після аварії на молочному комбінаті (з викидом аміаку) забезпечить:

- а) Протигаз з додатковим патроном для захисту від аміаку
- б) Ватно-марлева пов'язка
- в) Фільтруючий протипиловий респіратор "Пелюстка"
- г) Загальновійськовий захисний комплект

46. З'єднання жил проводів і кабелів необхідно проводити:

- а) Зварюванням, опресуванням, паянням, за допомогою затискачів
- б) 3 та 4 відповідь
- в) Вскрутку
- г) На гвинтах

47. Застосування саморобних подовжувачів електромережі:

- а) Допускається
- б) Забороняється
- в) Не нормується
- г) Допускається при умові

48. За засобами транспортування вогнегасники поділяються на:

- а) Переносні ручні, переносні ранцеві, пересувні

- б) 1 та 2 відповідь
- в) Пересувні, ручні, ранцеві
- г) Ручні, переносні, пересувні

49. В зимовий період утримувати вогнегасники потрібно:

- а) В теплом приміщенні
- б) На утепленому пожежному щиті
- в) На вулиці
- г) Не визначено

50. Користуватися пошкодженими розетками електромережі:

- а) Не дозволяється
 - б) Дозволяється при умові
 - в) Дозволяється
- Не нормується

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, О.Г. Чорна. Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2011. 276 с.
2. Безпека життєдіяльності : навч.посібник / Атаманчук П.С. та ін. К. : ЦУЛ, 2017. – 276 с. – 162,00
3. Безпека життєдіяльності : підручник / за ред. І.Я.Коцана. Х. : Фоліо, 2014. 462 с.
4. Безпека життєдіяльності : підручник / О.І.Запорожець, Б.Д.Халмурадов, В.І.Применко та ін. Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2013. 448 с.
5. Безпека життєдіяльності та охорона праці (практичний курс): навч.посібник / Атаманчук П.С. та ін. –2-е вид. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2010. – 152 с.
6. Желібо, Є. П. Безпека життєдіяльності: навч. посібн. / Є. П. Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний ; За ред. Желібо Є. П., Пічі В. М. Рек. МОН; 6-те вид. К. : Каравела, 2012. – 344 с.
7. Ковжого, С. О. Безпека життєдіяльності : навч. посібник / Сергій Олексійович Ковжого, О. Д. Малько, А. М. Полежаєв. –Харків : «Право» Нац. ун-т «Юрид.акад. України ім. Я.Мудрого», 2012. 224 с.
8. Козяр, М. М. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення: навч. посіб. / Михайло Миколайович Козяр, Я. І. Бедрій, О. В. Станіславчук. Рек. МОН. К. : Кондор, 2016. 458 с.
9. Лапін, В. М. Безпека життєдіяльності людини : навч. посіб. / Віктор Миколайович Лапін. Рек. МОН; 8-ме вид., переробл. і доп. К. : Знання, 2013. 335 с.
10. Мягченко, О. П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства: навч. посіб. / Олександр Петрович Мягченко. Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2010. 384 с.
11. Піскунова, Л. Е. Безпека життєдіяльності : підручник / Л. Е. Піскунова, В. А. Прилипко, Т. О. Зубок. К. : Академія, 2014. 224 с.
12. Пістун, І. П. Безпека життєдіяльності: підручник / Ігор Павлович Пістун, В. І. Кочубей. Рек. МОН. Суми : Університетська книга, 2012. 575 с.
13. Шикеринець В.В. Охорона та безпека в соціокультурній діяльності : навчально-методичний посібник / Укладач В.В. Шикеринець. Київ : Видавець ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2019. 86 с.

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Аварія – це небезпечна подія техногенного характеру, що створює на об'єкті, території загрозу для життя і здоров'я людей і призводить до руйнувань будівель, споруд, транспортних магістралей, або завдає шкоди довкіллю.

Агресивність – намагання заважати реалізації чужих інтересів, зробити зло іншому.

Безпека – збалансований, за експертною оцінкою, стан людини, соціуму, держави, природних, антропогенних систем тощо.

Безпека життєдіяльності – це наука, що вивчає проблеми безпечного перебування людини в довкіллі в процесі різних видів її діяльності (в т.ч. трудові).

Безпека людини – це поняття, що відображає саму суть людського життя, її ментальні, соціальні і духовні надбання, невід'ємна складова характеристика стратегічного напрямку людства, що визначений ООН як “сталий людський розвиток”, такий розвиток, який веде не тільки до економічного, а й до соціального, культурного, духовного зростання, що сприяє гуманізації менталітету громадян і збагаченню позитивного людського досвіду.

Безпека країни – це поняття, що відображає такий рівень і стан суспільних (в тому числі й міжнародних відносин), а також матеріальних і духовних можливостей, здібностей її народів, які забезпечують процес стійкого, незалежного, самостійного і вільного розвитку суспільства, реалізацію ним обраного шляху.

Безпека праці – свідомий, ціленаправлений вплив суб'єкта управління на небезпеки та загрози, за якого через систему правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних заходів, забезпечується створення безпечних для здоров'я працівників умов праці і виключається дія небезпечних і шкідливих чинників.

Біобезпека – це система захисту людей, тварин, рослин і довкілля від біозагроз.

Біозагрози – це свідоме, чи несвідоме створення небезпечних мікроорганізмів чи токсинів або біологічно-активних речовин при проведенні біологічних досліджень, при біотехнологічній діяльності або у фармацевтичній чи харчовій промисловості.

Біоетика – це органічне поєднання новітніх досягнень біологічної науки та медицини з духовністю.

Біологічний метод контрацепції – це аналоги природних гормонів, їх дія полягає у подавленні періоду овуляції при допомозі штучних гормонів та пригніченні здатності сперматозоїдів до проникнення в яйцеклітину.

Вібрація – коливання твердих тіл, частин апаратів, машин, устаткування, споруд, що сприймаються організмом людини як струс.

Відмороження – пошкодження тканин організму, спричинене дією низької температури.

Війна (у широкому розумінні) – воєнний конфлікт (у вузькому розумінні) – складне, суспільно-політичне явище, пов'язане із розв'язанням протиріч між державами, народами, національними і соціальними групами з переходом до двохстороннього застосування засобів збройної боротьби для досягнення політичних, стратегічних, економічних та інших цілей.

Вибух – надзвичайно швидке хімічне перетворення, що супроводжується виділенням енергії і утворенням стиснутих газів, здатних виконувати механічну роботу.

Вивих – стійке зміщення суглобних кінців костей за межі їх нормальної рухомості.

Виробнича безпека – система організаційних та технічних заходів і засобів, які виключають вплив небезпечних виробничих факторів на працюючих.

Виробнича травма – порушення анатомічної цілісності організму людини або його функцій внаслідок впливу виробничих факторів.

Діяльність – є специфічною формою активності, необхідною умовою існування людського суспільства, зміст якої полягає у доцільній зміні та перетворенні в інтересах людини навколишнього середовища.

Епідемія – масове розповсюдження інфекційної хвороби у часі та просторі у межах певного регіону, що значно перевищує звичайний рівень захворюваності, що реєструється на даній території.

Ідентифікація небезпеки – процес визначення об'єктів підвищеної небезпеки серед потенційно небезпечних об'єктів.

Інцидент – дії сторін, які характеризуються безкомпромісністю суджень і вчинків та спрямованості на обов'язкове оволодіння об'єктом загостреного зустрічного інтересу. Це є збіг обставин, що є приводом до конфлікту.

Кислотні дощі – це є суміш оксиду сірки азоту, що викидаються в атмосферу внаслідок роботи теплових електростанцій та автомобільних двигунів, які сполучаючись із атмосферною вологою, утворюють дрібні крапельки сірчаної та азотної кислот, і які переносяться вітрами у вигляді кислотного туману й випадають на землю у вигляді кислотних дощів.

Конфлікт – це відкрите протистояння, як наслідок взаємовиключних інтересів і позицій.

Конфліктна ситуація – період прихованої, взадоволенаємної або односторонньої незадоволеності, яка базується на індивідуальній або груповій оцінці ситуації, що склалася.

Кровотеча – витік крові із кровоносних судин через порушення їх цілісності.

Металізація шкіри – проникнення у верхні шари шкіри дрібних частинок металу, що розтопився, або випарився під впливом електричної дуги.

Прийнятний ризик – ризик, який не перевищує гранично допустимого рівня. Психіка – існуюча в різних формах властивість високоорганізованих живих істот і продукт їх життєдіяльності, що забезпечує їх орієнтацію і діяльність.

Психологічний аспект здоров'я – це збалансованість психічних процесів та їх проявів, тобто здатність особи керувати собою за умов високих життєвих навантажень на основі взаєморозуміння й емоційного комфорту в суспільстві у поєднанні із внутрішнім комфортом.

Психічне здоров'я – стан душевного благополуччя, який характеризується відсутністю хворобливих психічних проявів, що забезпечує адекватну умовам дійсності регуляцію поведінки і діяльності.

Реанімація – це сума активних і своєчасних заходів по відновленню життєво важливих функцій організму, порушення яких спостерігається під час і після хірургічних операцій і травматичних пошкоджень.

Рівновага людини з навколишнім світом – забезпечення комфортного самопочуття людини у навколишньому середовищі. Цей стан передбачає сприятливе поєднання умов життя як природних (температура повітря, атмосферний тиск та інші фіз.параметри), так і соціального (культура, побут, соціально-виробничі відносини).

Стрес – це сукупність загальних, неспецифічних, біохімічних, фізіологічних і психологічних реакцій організму внаслідок дії надзвичайних подразників різної природи і характеру, які викликають “напруження” функції органів.

Токсикоманія – це хвороба зумовлена зловживанням природними і синтетичними речовинами до яких звикають.

Травма – пошкодження тканин організму з порушенням їх цілісності, функцій, викликане дією зовнішнього чинника.

Утоплення – порушення діяльності організму в результаті тривалого занурення під воду.

Хвороба – це порушення життєдіяльності організму під впливом шкідливих подразників зовнішнього чи внутрішнього середовища, що супроводжується зниженням здатності живого організму пристосовуватись до зовнішнього середовища і мобілізацію захисних сил.

Шок – загрозливий для людини стан її організму, який виникає в результаті реакції на біль, травму, опік, порушення серцевої діяльності, втрату крові та характеризується пригніченням функції центральної нервової системи та обміну речовин.

Шум – сукупність звуків різної гостроти й інтенсивності, що виникають в результаті коливального руху частинок у пружних середовищах (твердих, рідких і газоподібних).

Якісний аналіз небезпек – методики, що дозволяють визначити джерела небезпек, потенційно небезпечні ситуації, ситуації – ініціатори небезпеки, послідовність розвитку подій, шляхи попередження небезпечних ситуацій та зменшення шкоди.

Навчальне видання

**ШИКЕРИНЕЦЬ В.В.
БАЗІНЯК І.І.
МАЛАНЮК Т.З.**

**«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»
Навчально–методичний посібник**

В авторській редакції
Гарнітура Times New Roman
Наклад 300 прим.